

Materiały katechetyczne
do filmu

PAWEŁ Z TARSU

POJEDNANIE ŚWIATÓW

COGITO ERGO CREDO

WWW.PAULUSFILM.COM

PAWEŁ Z TARSU

POJEDNANIE ŚWIATÓW

Materiały katechetyczne do filmu „Paweł z Tarsu. Pojednanie światów”

Przedstawiamy film zrealizowany przez
COGITO ERGO CREDO i FRAMESOUND PRODUCTION

Producent - Dariusz Trętowicz
Reżyser - Grzegorz Misiewicz
Konsultacja naukowa - Ks. prof. Waldemar Rakocy CM (KUL)
Rok produkcji - 2008-2010
Opracowanie katechez - dr Dariusz Zielonka
Opracowanie graficzne - Katarzyna Chojnowska

Patronat honorowy:

Jego Ekscelencja Arcybiskup Henryk Muszyński
Prymas Polski Senior
Jego Ekscelencja Arcybiskup Józef Michalik
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Jego Ekscelencja Arcybiskup Stanisław Gądecki
Wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Ks. prof. Waldemar Chrostowski
Przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
Wykaz odcinków filmu wraz ze słowami - kluczami.....	5
Wykaz scenariuszy lekcji.....	6
<i>Katecheza 1</i>	
Wielkie religie monoteistyczne: judaizm, chrześcijaństwo i islam.....	6
<i>Katecheza 2</i>	
Judaizm.....	9
<i>Katecheza 3</i>	
Nawrócenie św. Pawła.....	11
<i>Katecheza 4</i>	
Początki Kościoła.....	13
<i>Katecheza 5</i>	
Podróże misyjne św. Pawła z Tarsu.....	15
<i>Lekcja z języka polskiego</i>	
Przemiana bohaterów wybranych utworów literackich.....	17
<i>Katecheza 6</i>	
Początki ewangelizacji Europy.....	19
<i>Katecheza 7</i>	
Głoszenie Chrystusa współczesnemu światu.....	21
<i>Katecheza 8</i>	
Efez - ważne miasto chrześcijaństwa.....	23
<i>Katecheza 9</i>	
Biblia księgą Boga i ludzi.....	25
<i>Katecheza 10</i>	
Wytrwały świadek Chrystusa.....	27
<i>Katecheza 11</i>	
Pierwsi męczennicy chrześcijańscy.....	29

Wprowadzenie

O filmie

„Paweł z Tarsu. Pojednanie światów” jest pierwszym w pełni polskim filmem dokumentalnym o życiu i misji apostoła narodów - św. Pawła. Film powstawał w 7 krajach, w których ekipa podążała śladami apostoła z Tarsu. Zdjęcia były realizowane w Turcji, Izraelu, Grecji, Syrii, Włoszech, na Cyprze i na Malcie. Zatem widz podąży szlakiem Pawła od jego miejsca urodzenia w Tarsie, poprzez kształcenie się w Jerozolimie, misyjną pracę w Azji i Europie, do jego męczeńskiej śmierci w Rzymie.

Film jest zrealizowany w stylu reportażu i dokumentu. Widz będzie mógł nie tylko poznać postać naszego bohatera, ale także miejsca, w których kształtował się jego charakter i sposób myślenia. Wiele z tych miejsc posiada ciałe w sobie wielką wartość historyczną i turystyczną. Tego także będzie można doświadczyć poprzez ten film - w dynamicznej i atrakcyjnej dla współczesnego odbiorcy konwencji.

Łączny czas trwania filmu to blisko 6 godzin, podzielonych na 12 odcinków. Czas trwania poszczególnych odcinków wynosi około 30 minut.

Dla kogo

Film posiada wartość nie tylko dokumentalną, ale także religijną. Ze względu na postać głównego bohatera i jego misję film zyskuje walor ewangelizacyjny i katechetyczny. Wymiar religijny sprawia, że obok indywidualnego odbiorcy warto by film trafił „na parafię” i do szkoły. Polecamy projekcje i dyskusje w ramach spotkań biblijnych, formacyjnych różnych grup działających przy parafiach: młodzieży i dorosłych. Dla duszpasterzy może być cenną pomocą w przygotowaniu rekolekcji dla dzieci i młodzieży, czy nawet dorosłych.

Szczególnie film polecamy katechetom. Może być wykorzystany nie tylko podczas katechezy parafialnej dla dorosłych, ale i na lekcjach religii w szkole średniej, w gimnazjum i w starszych klasach szkoły podstawowej. Projekcja 12 odcinków może następować po kolei, wówczas chronologicznie poznajemy życie i działalność św. Pawła. Ale też istnieje możliwość wyświetlania wybranego odcinka do konkretnego omawianego tematu. Pomocą w wyborze właściwej części filmu są podane poniżej słowa kluczowe, które wskazują na zawartość treściową każdego odcinka.

Film nie ogranicza się do wprowadzenia widza w życie św. Pawła, ale z rozmachem, dynamicznie i w sposób niezwykle ciekawy odkrywa przed nim świat historii, współczesności, mitologii, wielkich religii, zwyczajów i różnorodnych tradycji, a to wszystko w przepięknych miejscach basenu Morza Śródziemnego. Twórcy filmu przedstawiają detale życia Pawła w oparciu o tradycję katolicką, ale z reporterską rzetelnością prezentują inne tradycje chrześcijańskie, zwłaszcza prawosławną. W ten sposób film zyskuje walor ekumeniczny.

Dla katechetów

Do filmu dołączono pomoc katechetyczną, zawierającą 11 różnych scenariuszy lekcji religii, proponujących zastosowanie poszczególnych odcinków filmu do konkretnych tematów katechez. Większość konspektów przeznaczonych jest dla nauczycieli gimnazjów i szkół średnich. 3 katechezy można przeprowadzić także w starszych klasach szkoły podstawowej (V, VI). Każdy scenariusz lekcji oznaczony jest dla właściwej grupy odbiorców. Pośród katechez znajduje się jedna propozycja zastosowania fragmentów filmu na lekcji języka polskiego. Kilkanaście, dołączonych konspektów katechez pokazuje, jak można zastosować pojedyncze odcinki filmu podczas realizacji różnych tematów na religii. Zaproponowana pomoc nie wyczerpuje możliwości zastosowania filmu. Przy tak bogatym w treści filmie możliwości są bardzo szerokie. Jest tu więc wiele miejsca na Państwa inwencje.

Zapraszamy widza w osobistą podróż z Pawłem, podążając jego życiowym szlakiem, mając nadzieję, że każdy kto się w tę podróż wybierze odkryje coś więcej z tożsamości kultury ukształtowanej pod wpływem chrześcijaństwa, a poznając jej wartości odkryje także coś dla siebie.

tytuł	treść	słowa - klucze
1. W swoim świecie	Dzieciństwo i młodość Pawła w Tarsie	islam, judaizm, dekalog, zwyczaje żydowskie, edukacja
2. Ja jestem Żydem	Studia u Gamaliela w Jerozolimie i udział w prześladowaniach chrześcijan	historia Jerozolimy, święta żydowskie, świątynia jerozolimska, faryzeusze, studiowanie Tory, Gamaliel, zesłanie Ducha Świętego, pierwsze prześladowania chrześcijan, diakoni, męczeństwo św. Szczepana
3. Najważniejsze spotkanie	Nawrócenie Pawła pod Damazkiem	nawrócenie Pawła, pustynia, modlitwa, Barnaba, Piotr
4. Stałem się wszystkim	Początki działalności Pawła jako chrześcijanina i głosiciela Dobrej Nowiny	rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa, nieżydowscy członkowie Kościoła, pierwsze określenia Kościoła, koszerne jedzenie, jałmużna, doświadczenie mistyczne, I podróż misyjna
5. Do Żydów i do pogan	Pierwsza podróż misyjna	pierwsza podróż misyjna, misje, magia, przebieg liturgii synagogalnej, apostoł pogan, mistycyzm islamski, derwisze, prześladowania, św. Tekla
6. Bóg nas wzywa	Początek drugiej podróży misyjnej	II wyprawa misyjna, cud uzdrowienia, kamienowanie, sobór jerozolimski, Tymoteusz, hierarchia kościelna, działanie Ducha Świętego, Troja, ewangelizacja Europy
7. Nie przybyliśmy do was na próżno	Paweł pierwszym ewangelizatorem Europy	korzenie Europy, uwięzienie Pawła, Tesaloniki, początki ewangelizacji Europy
8. W świecie filozofii i bogactwa Greków	Paweł w dyskusji z filozofią, mitologią i zwyczajami Greków	filozofia (epikurejczycy, stoicy), Ateny, Paweł wobec filozofii greckiej, ciało po zmartwychwstaniu, Korynt, pierwszy list Pawła do Tesaloniczan
9. Aby człowiek Boży był doskonały	Efez - domem św. Pawła, św. Jana i Maryi	natchnienie biblijne, kościoły w Azji Mniejszej, Efez, Jan, tradycja o Maryi
10. We wszystkim odnosimy zwycięstwo	Trzecia podróż misyjna	magia i czary, głoszenie Ewangelii w Efezie, listy św. Pawła, III podróż misyjna
11. Żyd - Rzymianin - Chrześcijanin	Uwięziony Paweł świadczy o Jezusie	aresztowanie Pawła, świadek Chrystusa, podróż morska
12. A oni będą słuchać	Podróż św. Pawła do Rzymu i jego męczeństwo	Kościół rzymski, Piotr i Paweł, prześladowania Nerona, męczeństwo św. Pawła, grób i bazylika św. Pawła

Wykaz scenariuszy lekcji

1. Wielkie religie monoteistyczne: judaizm, chrześcijaństwo i islam.
2. Judaizm.
3. Nawrócenie św. Pawła.
4. Początki Kościoła.
5. Podróże misyjne św. Pawła z Tarsu.
6. Przemiana bohaterów wybranych utworów literackich - lekcja z języka polskiego.
7. Początki ewangelizacji Europy.
8. Głoszenie Chrystusa współczesnemu światu.
9. Efez - ważne miasto chrześcijaństwa.
10. Biblia księgą Boga i ludzi.
11. Wytrwały świadek Chrystusa.
12. Pierwsi męczennicy chrześcijańscy.

Wielkie religie monoteistyczne: judaizm, chrześcijaństwo i islam

(2 jednostki lekcyjne – gimnazjum, szkoła średnia)

1. Modlitwa.

Dałeś nam, o Boże, rozum, rozsądek i intelekt. O, Panie mój, spraw, abym używał ich do odróżniania dobra od zła i do czynienia dobra (modlitwa żydowska).

2. Wprowadzenie w temat katechezy.

Pomodliliśmy się modlitwą żydowską, bo dzisiaj będziemy rozmawiać o judaizmie. Jak nazywa się święte miasto trzech wielkich religii judaizmu, chrześcijaństwa i islamu? (Jerozolima). Te trzy religie mimo wielu różnic posiadają wiele wspólnych elementów. Obejrzymy za chwilę film o św. Pawle, który wychował się w rodzinie żydowskiej i był gorliwym faryzeuszem, a po spotkaniu z Jezusem został wielkim apostołem i jednym z największych świętych chrześcijaństwa. Współcześnie w jego rodzinnym Tarsie dominuje jednak islam. Na podstawie filmu zwróćcie uwagę na wspólne elementy łączące te trzy religie: judaizm, chrześcijaństwo i islam, ale też i na różnice.

3. Projekcja 1 odcinka filmu *W swoim świecie*.

4. Rozmowa po projekcji filmu.

O jakich religiach mogliśmy dowiedzieć się w filmie? Czego dowiedzieliśmy się o ich wierze i praktykach religijnych? Co ich łączy? Czego dowiedzieliśmy się o islamie? Kim był Mahomet? Jak się modła muzułmanie? Kim był Mojżesz? W jakiej religii wzrastał św. Paweł? Czego się uczył jako chłopiec? (studował Torę i Miszę) Jak wyglądała jego nauka? Co stało się, gdy skończył 13 lat? (obrzęd Bar Micwa)

5. Wykład z rozmową.

Judaizm, chrześcijaństwo i islam posiadają wiele różnic, ale i podobieństw. Jakie wspólne elementy łączą te trzy religie?

- wiara w jednego Boga - wszystkie te religie są monoteistyczne. Monoteizm (z gr. monos – „jedyne” + theos – „Bóg”; jedynobóstwo) to wiara w istnienie jedynego Boga;

- modlitwa do Boga – jednak różne modlitwy i zwyczaje (muzułmanin powinien pięć raz dziennie pomodlić się zwrócony w stronę Mekki);

- powoływanie się na tego samego protoplastę swojej wiary - na Abrahama. Trzy religie monoteistyczne określane są jako abrahamiczne;

- modlitwa - w judaizmie rabin (czyli nauczyciele i znawcy Tory) przewodniczą modlitwie w synagogach (domach modlitwy). W chrześcijaństwie duchowieństwo (m.in. księża, biskupi) głosi zasady wiary w świątyniach zwanych kościołami. Świątynią muzułmańską jest meczet, obok którego zawsze stoi jedna bądź kilka wieżyczek zwanych minaretami, skąd muezini przypominają o codziennej modlitwie. W islamie w meczetach modlitwy prowadzi imam (każdy muzułmanin-mężczyzna może pełnić funkcję imama, zazwyczaj jednak meczety mają profesjonalnych imamów, którzy mogą wygłaszać kazania, nauczać, dawać śluby i prowadzić pogrzeby);

- post - żydzi mają ograniczenia w jedzeniu (potrawy koszerne). W chrześcijaństwie Wielki Post i piątki są pamiątkami męki i śmierci Pana Jezusa; w islamie istnieje postny miesiąc tzw. ramadan. Według muzułmanów to wówczas został objawiony Koran. Osoby powyżej dziesiątego roku życia muszą przez cały miesiąc pościć, od wschodu do zachodu słońca. Muzułmanie nie jedzą w ogóle wieprzowiny, gdyż uważają, że mięso to pochodzi od brudnych zwierząt i mogłoby niekorzystnie wpłynąć na ich zdrowie. Nie piją także alkoholu, głównie w czasie ramadanu. Bardzo surowo karze się także przestępstwa;

- jałmużna;

- pielgrzymki – Żydzi pielgrzymują do Izraela, czy na groby sławnych rabinów. Raz w życiu każdy muzułmanin musi odbyć pielgrzymkę do Mekki, rodzinnego miasta Mahometa;

- dni świąteczne – w judaizmie - szabat (sobota); w chrześcijaństwie - niedziela (dzień zmartwychwstania Jezusa), a w islamie - piątek jest dniem modlitwy.

Judaizm i chrześcijaństwo mają więcej wspólnych cech, bowiem swoje korzenie chrześcijaństwo czerpie z judaizmu biblijnego. Obie te religie powstały w Palestynie i świętym ich miastem jest Jerozolima. Islam powstał w południowej Arabii. W chrześcijaństwie i judaizmie wierzący kierują się 10 przykazaniami. W islamie kierują się 5 filarami (powinnościami), które koniecznie muszą spełnić. Wyznanie ich wiary brzmi: „Nie ma większego Boga nad Allaha, a Mahomet jest jego prorokiem”.

6. Praca w 4 grupach nad fragmentem Deklaracji Soboru Watykańskiego II o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich „Nostra aetate”.

Po lekturze uczniowie mają odpowiedzieć na pytania: Co łączy chrześcijan z mahometanami i żydami? I do czego wzywa sobór?

1 grupa - Kościół spogląda z szacunkiem również na mahometan, oddających cześć jednemu Bogu, żywemu i samoistnemu, miłosiernemu i wszechmocnemu, Stwórcy nieba i ziemi, Temu, który przemówił do ludzi; Jego nawet zakrytym postanowieniom całym sercem usiłują się podporządkować, tak jak podporządkował się Bogu Abraham, do którego wiara islamu chętnie nawiązuje. Jezusowi, którego nie uznają wprowadzić za Boga, oddają cześć jako prorokowi i czczą dziewicą Jego Matkę Maryję, a nieraz pobożnie ją nawet wzywają. Ponadto oczekują dnia sądu, w którym Bóg będzie wymierzał sprawiedliwość wszystkim ludziom wskrzeszonym z martwych. Z tego powodu cenią życie moralne i oddają Bogu cześć głównie przez modlitwę, jałmużny i post. Jeżeli więc w ciągu wieków wiele powstawało sporów i wrogości między chrześcijanami i mahometanami, święty Sobór wzywa wszystkich, aby wymazując z pamięci przeszłość szczerze pracowali nad zrozumieniem wzajemnym i w interesie całej ludzkości wspólnie strzegli i rozwijali sprawiedliwą i spokojną, dobrą moralnie oraz pokój i wolność (nr 3).

2 grupa - Zagłębiając tajemnicę Kościoła, święty Sobór obecny pamięta o więzi którą lud Nowego Testamentu zespolony jest duchowo z plemieniem Abrahama. Kościół bowiem Chrystusowy uznaje, iż początki jego wiary i wybrania znajdują się według Bożej tajemnicy zbawienia już u Patriarchów, Mojżesza i Proroków. Wyznaje, że w powołaniu Abrahama zawarte jest również powołanie wszystkich wyznawców Chrystusa, synów owego Patriarchy według wiary, i że wyjście ludu wybranego z ziemi niewoli jest mistyczną zapowiedzią i znakiem zbawienia Kościoła. Przeto nie może Kościół zapomnieć o tym, że za pośrednictwem owego ludu, z którym Bóg w niewypowiedzianym miłosierdziu swoim postanowił zawrzeć Stare Przymierze, otrzymał objawienie Starego Testamentu i karmi się korzeniem dobrej oliwki, w którą wszczepione zostały gałązki dziczki oliwnej narodów. Wierzy bowiem Kościół, że Chrystus, Pokój nasz, przez krzyż pojednał Żydów i narody i w sobie uczynił je jednością.

3 grupa - Zawsze też ma Kościół przed oczyma słowa Apostoła Pawła odnoszące się do jego ziomek, „do których należy, przybrane synostwo i chwała, przymierze i zakon, służba Boża i obietnice; ich przodkami są ci, z których pochodził Chrystus wedle ciała” (Rz 9,4-5), Syn Dziewicy Maryi. Pamięta także, iż z narodu żydowskiego pochodzili Apostołowie, będący fundamentami i kolumnami Kościoła, oraz bardzo wielu spośród owych pierwszych uczniów, którzy ogłosili światu Ewangelię Chrystusową. Według świadectwa Pisma świętego Jerozolima nie poznała czasu nawiedzenia swego i większość Żydów nie przyjęła Ewangelii, a nawet niemało spośród nich przeciwstawiło się jej rozpowszechnieniu. Niemniej, jak powiada Apostoł, Żydzi nadal ze względu na swych przodków są bardzo drodzy Bogu, który nigdy nie żałuje darów i powołania. Razem z Prorokami i z tymże Apostołem Kościół oczekuje znanego tylko Bogu dnia, w którym wszystkie ludy będą wzywały Pana jednym głosem i „służyły Mu ramieniem jednym” (Sf 3,9).

4 grupa - Skoro więc tak wielkie jest dziedzictwo duchowe wspólne chrześcijanom i Żydom, święty Sobór obecny pragnie ożywić i zalecić obustronne poznanie się i poszanowanie, które osiągnąć można zwłaszcza przez studia biblijne i teologiczne oraz przez braterskie rozmowy. A choć władze żydowskie wraz ze swymi zwolennikami domagały się śmierci Chrystusa, jednakże to, co popełniono podczas Jego męki, nie może być przypisane ani wszystkim bez różnicy Żydom wówczas żyjącym, ani Żydom dzisiejszym. Chociaż Kościół jest nowym Ludem Bożym, nie należy przedstawiać Żydów jako odrzuconych ani jako przeklętych przez Boga, zrekono na podstawie Pisma świętego. Niechże więc wszyscy dbają o to, aby w katechezie i głoszeniu słowa Bożego nie nauczali niczego, co nie licowało z prawdą ewangeliczną i z duchem Chrystusowym. Poza tym Kościół, który potępia wszelkie prześladowania, przeciw jakimkolwiek ludziom zwrócone, pomijając na wspólne z Żydami dziedzictwo, oplakuje - nie z pobudek politycznych, ale pod wpływem religijnej miłości ewangelicznej - akty nienawiści, prześladowania, przejawy antysemityzmu, które kiedykolwiek i przez kogokolwiek kierowane były przeciw Żydom. Chrystus przy tym, jak to Kościół zawsze utrzymywał i utrzymuje, mękę swoją i śmierć podjął dobrowolnie pod wpływem bezmierniej miłości, za grzechy wszystkich ludzi, aby wszyscy dostąpili zbawienia. Jest więc zadaniem Kościoła nauczającego głosić krzyż Chrystusowy jako znak zwróconej ku wszystkim miłości Boga i jako źródło wszelkiej łaski (nr 4).

7. Prezentacja wyników pracy i dyskusja.

8. Zapis tematu i propozycja notatki.

Temat: Wielkie religie monoteistyczne: judaizm, chrześcijaństwo i islam.

Notatka: Judaizm, chrześcijaństwo i islam mają wiele różnic, ale i podobieństw. Wszystkie te religie są monoteistyczne, czyli ich wyznawcy wierzą w istnienie jednego Boga oraz oddają Mu cześć przez modlitwę, jałmużnę i post.

9. Modlitwa końcowa.

Panie Boże święty, Ty jesteś pokojem, jednością, dobrocią. Ty jesteś Ojcem i Panem tych, których myśli służą pokojowi. Udziel nam pokory, nadziei i silnej wiary. Spraw, abyśmy duchem miłości braterskiej przyozdobieni, obcowali z sobą w czystej miłości, która jest wypełnieniem wszystkich przykazań i tak stali się synami pokoju, godnymi błogosławieństwa, niechaj Ci będzie chwała i moc.

1. Modlitwa.

Niech cały świat uzna wielkość i świętość naszego Boga, który go stworzył z woli własnej i nieprzymuszonej. O Boże, spraw, żeby Twoje królestwo nastąpiło jeszcze za dni naszych. Tak niech się stanie. Amen! Twoje niewypowiedziane imię niech będzie sławione, błogosławione i wywyższone, choć jest ono ponad mową i błogosławieństwem człowieka; ponad wszelkim słowem wychodzącym z ust ludzkich. Tak niech się stanie. Amen! (modlitwa żydowska)

2. Wprowadzenie do katechezy.

Jakiej narodowości był Jezus? (Hebrajczyk) A jakiej byli apostołowie? Jeszcze przed nawróceniem szczególnie gorliwym wyznawcą wiary mojszeszowej był św. Paweł. Sam pisał o sobie: „Wiernością judaizmowi przewyższałem wielu moich rówieśników w moim narodzie, gorliwie przestrzegając tradycji przodków” (Ga 1,14). Przeglądając się młodości św. Pawła, wówczas jeszcze Szawła, poznamy zasadnicze rysy judaizmu czasów Jezusa. Poznamy jak wyglądało życie w świętym mieście żydów - Jerozolimie w I wieku po Chrystusie. Zobaczymy także to miasto współcześnie, które pozostaje wciąż centrum monoteizmu. Podążając śladami naszego bohatera będziemy odkrywać, co jest w judaizmie najistotniejsze, i co było najważniejsze dla Szawła, aż do momentu, który wyznaczył nowy kurs jego życiowej drogi.

3. Projekcja 2 odcinka filmu *Ja jestem Żydem*.

4. Rozmowa po projekcji filmu.

W II wieku przed Ch. obok kapłanów i związanego z nimi stronnictwa saduceuszy, którzy bronili znaczenia kultu świątynnego, pojawili się „uczeni w piśmie” i stronnictwo faryzeuszy, którzy kładli nacisk na znajomość pism pięcioksięgu mojszeszowego i proroków oraz na skrupulatnym wypemianiu zawartych w Biblii przepisów moralnych, rytualnych oraz prawnych. Kim był św. Paweł? (gorliwym faryzeuszem) Jakie trzy główne święta żydowskie ściągały do Jerozolimy tysiące pielgrzymów? (Święto Pesach - na pamiątkę wyzwolenia Izraelitów z niewoli egipskiej; Święto Tygodni - wspomniano nadanie Mojżeszowi Tory na górze Synaj i Święto namiotów - na zakończenie plonów). Co dowiedzieliśmy się o świątyni jerozolimskiej? Współcześnie jedyną pozostałością po świątyni jerozolimskiej jest mur zachodni - nazywany Ścianą Płaczu - obecnie najświętsze miejsce judaizmu. Jakie są święte księgi judaizmu? (Tora to pierwszych pięć ksiąg Biblii: Księga Rodzaju, Wyjścia, Księga Liczb, Powtórzonego Prawa. Torą nazywa się także zbiór praw i przepisów regulujących życie pobożnego Żyda. W tym sensie Tora obejmuje Torę Pisaną - właśnie Pięcioksiąg oraz Torę Ustną, czyli jakby objaśnienia do Tory Pisanej. Przez wieki Tora Ustna była przekazywana z pokolenia na pokolenie tylko werbalnie. W II w. po Chrystusie doczekała się swej pisemnej formy zwanej Miszną). Zburzenie świątyni jerozolimskiej oznaczało koniec kultu świątynnego i skoncentrowanie religii wokół Biblii. Miejsce kapłanów ostatecznie zajęli rabini - dawni „uczeni w piśmie”, nauczyciele religii, którzy odtąd gwarantowali ciągłość wiary żydowskiej. Żydzi rozproszyli się po całym terenie Imperium Rzymskiego oraz państwa Partów.

5. Wykład.

Judaizm (mozaizm) to najstarsza monoteistyczna religia, prekursor chrześcijaństwa i islamu, narodowa religia Żydów. Za założyciela religii judaistycznej, uznającej za jedyne Boga Jahwe (przy czym imienia Jahwe Żydzi nie wymawiają), uważa się Mojżesza (Mose). Od jego imienia judaizm jest także nazywany religią mojżeszową lub „mozaizmem”.

Mojżesz żył ok. 1250 p.n.e., jest uznawany za twórcę przymierza między Bogiem i ludem izraelskim, odbiorcę objawień Bożych, wyzwoliciela ludu izraelskiego z niewoli egipskiej, twórcę życia narodowego. Mojżesz dał ludowi Torę, obejmującą pięć ksiąg (Pięcioksiąg) Będąc założycielem religii był równocześnie prawodawcą, kapłanem i przywódcą swojego ludu.

Symbolami judaizmu są:

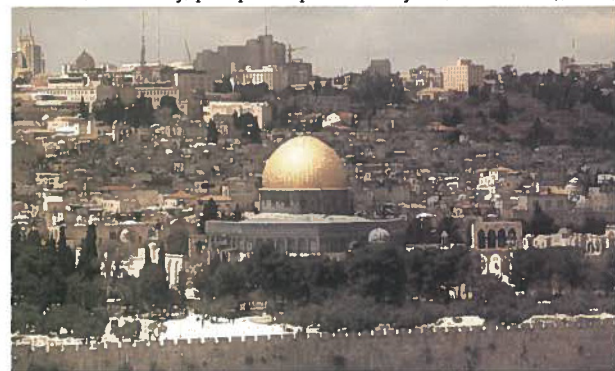
1) gwiazda Dawida (zwana także Tarczą Dawida) jest to sześcioramienna gwiazda utworzona przez dwa przeplatające się trójkąty (heksametr);

2) menora - świecznik siedmioramienny wykonany z jednej bryły metalu.

Miejscem kultu Żydów jest synagoga (bożnica).

Podstawę religii Żydów stanowi wiara w jednego Boga oraz ufność i wiara w postannictwo religijne Żydów, jako naród wybrany przez Boga.

Zasady religii żydowskiej, będące jednocześnie surowo przestrzeganym prawem, zapisane są w Talmudzie, który jest uzupełnieniem Starego Testamentu. Judaizm przyjmuje zasadę harmonii pomiędzy Bogiem i światem, podstawą, której jest posłuszeństwo Prawu ogłoszonemu człowiekowi przez Boga oraz przymierze zawarte za pośrednictwem Mojżesza na Synaju. Z narodu żydowskiego, jako narodu wybranego, wyjdzie Mesjasz, który ustanowi królestwo Boże na ziemi, będące przygotowaniem do ostatecznego królestwa w przyszłym świecie, w którym nastąpi zmartwychwstanie zmarłych i sąd ostateczny, dopełniający dzieło Boże. W Jezusie Chrystusie nie dostrzegają obiecanego Mesjasza. Etyka judaizmu zawiera się w dwóch sentencjach biblijnych: Będziesz miłował twój Bóg Jahwe z całego serca, z całej duszy swojej, ze wszystkich swych sił oraz bliźniego swego jak siebie samego. Ponadto Żydów obowiązuje 613 nakazów i zakazów sformułowanych w Biblii (Pismo Święte) i Talmudzie, szczegółowo regulujących życie Żydów zgodnie z nakazami wiary. Dotyczą one m.in. obrzezania (dowodu przymierza), szabatu, modlitwy, przepisów pokarmowych (koszerność), świąt, postu, zawierania małżeństwa itd.

6. Modlitwa końcowa.

Słuchaj, Izraelu! Wiekuisty jest naszym Bogiem, Wiekuisty jest jedyny! A będziesz miłował Wiekuistego, Boga twój całym sercem twoim, i całą duszą swoją, i całą mocą swoją. I niechaj będą słowa te, które przekazuję ci dzisiaj na sercu twoim! Amen.

1. Modlitwa.

Dał mi w jednej sekundzie ogrom Miłości najszczerzej i najczystszej. Otrzymałem w chwili dar, na który nigdy nie zasłużyłem. Prosiłem jedynie, a On wysłuchał. Poczulem w momencie Miłość, za którą tak tęskniłem. Otworzył oczy na Prawdę; oślepiła mnie swym blaskiem. Tylko dla tej Prawdy warto tak naprawdę żyć.

2. Praca uczniów w grupach.

Każda grupa otrzymuje krótki fragment z Nowego Testamentu. Uczniowie mają za zadanie ustalić stosunek Szawła (Dz 7, 54-8, 1; 8,1 – 8, 3; 9, 1 – 2; 22, 3 – 5; 26, 9 – 11) i Pawła (Dz 15, 2-4; 18, 9 – 11; 19,6-11;20,18–21;Rz1,1-5) do Chrystusa oraz Jego wyznawców, jednak nauczyciel nie zdradza, że oba imiona odnoszą się do jednej osoby.

Wspólne porównanie postaw i działań Szawła i Pawła (ewentualnie zapis na tablicy).

Szaweł	Paweł
prześladował wyznawców Chrystusa	oddał swe życie na służbę Chrystusowi
siał grozę i pragnął śmierci chrześcijan	głosił naukę Chrystusa
zgodził się na ukamienowanie św. Szczepana	stał się apostołem narodów, głosząc Ewangelię poganom
wtrącał do więzienia wyznawców Chrystusa	odbył trzy wielkie podróże misyjne i dzielił się Dobrą Nowiną
był bluźniercą i oszczercą przeciw Chrystusowi	napisał wiele listów, które weszły w skład Pisma Świętego

4. Rozmowa podsumowująca.

Poinformowanie uczniów, iż Szaweł i Paweł to ta sama osoba. Szaweł, był wobec chrześcijan, wtedy uważanych za nową w łonie judaizmu sektę, nastawiony niezwykle wrogo. Nie wystarczyły mu dyskusje i polemiki. Był prawdziwym fanatykiem. Kiedy za rzekome bluźnierstwo kamienowano Szczepana, tylko pilnował szat ludzi dokonujących egzekucji. Później było gorzej. Św. Łukasz w Dziejach Apostolskich pisał o nim: „Niszczył Kościół, wchodząc do domów, porywał mężczyzn i kobiety i wtrącał do więzienia”. Trzeba było rzeczywiście być zaślepionym fanatykiem, by z prześladowania tych, którzy wierzyli inaczej, uczynić sens swojego życia. Bo jak inaczej rozumieć postępowanie kogoś, kto z braku przeciwników w Jeruzolimie zdecydował się tropić ich też w dalekim Damaszku? A później widzimy niezwykłą przemianę. Co mogło spowodować taką różnicę w jego postawach i zachowaniu? Uczniowie dochodzą do wniosku, iż zmianę spowodowało spotkanie z Chrystusem i nawrócenie Pawła. 25 stycznia obchodzimy święto Nawrócenia św. Pawła Apostoła, które skłania do zatrzymania się przez chwilę nad postacią Apostoła Narodów. Jak przebiegało jego „nawrócenie”? Teraz bliżej zapoznamy się z wydarzeniem nawrócenia Szawła.

5. Projekcja 3 odcinka filmu *Najważniejsze spotkanie.*

6. Rozmowa na temat obejrzanego odcinka filmu.

W sztuce radykalną przemianę Pawła pod Damazkiem ukazuje się poprzez światło, które go całkowicie ogarnia i przenika. To Bóg, który daje łaskę, zagarnia Pawła, powołując go na Apostoła Narodów; by był światłością aż po krańce ziemi, aż po Rzym i dalej, do granicy Zachodu, którą była z perspektywy Rzymu Hiszpania nad Oceanem Atlantyckim.

Zwrócenie uczniom uwagi, że Chrystus do dziś powołuje w podobny sposób – wzywając po imieniu. Każdy kto rozpozna, że to Jezus go wzywa, oddaje się na służbę Bogu.

7. Zapis tematu w zeszytcie: *Nawrócenie św. Pawła*

8. Propozycja notatki w formie wykresu:

**spotkanie
z Jezusem Chrystusem
nawrócenie pod Damazkiem**

SZAWEL = PAWEŁ

prześladowca chrześcijan

**wyznawca Chrystusa
apostoł narodów**

9. Modlitwa końcowa.

Pomódlmy się słowami Dziejów Apostolskich o łaskę ciągłego nawracania dla nas: Bóg naszych przodków już dawno cię wybrał, abys poznał Jego wolę, abys ujrział Sprawiedliwego i usłyszał Jego głos. Odtąd będziesz Jego świadkiem wobec wszystkich ludzi, mówiąc o tym, co zobaczyłeś i usłyszałeś (...) Dlaczego jeszcze się wahasz? (Dz 22, 14-16)

Początki Kościoła (1 jednostka lekcyjna – gimnazjum, szkoła średnia)

1. Modlitwa.

Boski nasz Zbawicielu, umiłowałeś swój Kościół aż do męki na krzyżu i zapewniłeś, że zostaniesz z nami aż do końca czasów. Wspomagaj, prosimy Cię, Kościół nasz. Panie nasz, nazwałeś Kościół swoim królestwem na ziemi, gdzie Twoje panuje prawo, gdzie Twoja dobroć jest berłem, a Twoja moc naszą nadzieją. Spraw, abyśmy pamiętając, że królestwo Twoje jest królestwem budującym się dopiero, nie szczędzili ofiar i zastużyli na udział w wiecznym królestwie Twoim. Amen.

2. Wprowadzenie do katechezy.

Jak wyglądały początki Kościoła? Odpowiedzi poszukamy w Dziejach Apostolskich, które relacjonują działalność apostołów szczególnie Piotra i Pawła.

3. Praca w 4 grupach:

Uczniowie czytają w grupach fragmenty Pisma Św.: Dz 1, 13 - 14 (trwanie na modlitwie); Dz 2, 1 - 4 (Zesłanie Ducha Świętego); Dz 2, 42 - 47 (życie pierwotnego Kościoła); Dz 4, 32 - 37 (miłość zespała Kościół pierwotny). Następnie relacjonują przeczytane fragmenty. Jaki był pierwotny Kościół? Co robili apostołowie? Jak zachowywali się inni chrześcijanie?

4. Zapis tematu: *Początki Kościoła.*

5. Wprowadzenie do filmu.

Z tych przeczytanych fragmentów wyjawia się nam sielankowy, bezproblemowy obraz Kościoła pierwotnego. Czy zawsze było tak słodko i prosto? Pewnym dopowiedzeniem będzie film o działalności apostoła narodów Pawła. Zobaczymy jak rozpowszechniało się chrześcijaństwo. Jakie pojawiały się trudności? Początki Kościoła prześledzimy wraz ze świeżo nawróconym Szawłem z Tarsu.

6. Projekcja 4 odcinka filmu *Stąłem się wszystkim.*

7. Rozmowa po projekcji filmu.

- Jakie skutki spowodowały prześladowania chrześcijan w Jerozolimie? (*Część prześladowanych chrześcijan opuszcza miasto. Znajdują schronienie w Samarii, Judei, w Egipcie, Fenicji, na Cyprze. W ten*

Podróże misyjne św. Pawła z Tarsu

(1 jednostka lekcyjna – szkoła podstawowa, gimnazjum)

1. Modlitwa.

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze! Dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas z pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

2. Wprowadzenie w katechezę.

Jaki apostoł jest nazywany apostołem narodów? Dlaczego tak go nazywamy? Jakie wydarzenia pomogły wybrać Chrystusa, św. Pawłowi? Święty Paweł odbył III wielkie podróże misyjne. Dlaczego święty Paweł podróżował? Czyj nakaz wypeniał? Wówczas podróżowanie było bardzo trudne. Święty Paweł poruszał się pieszo, ewentualnie na osiołku lub wielbłądzie. W daleką podróż morską wyprawiał się statkiem. Jego podróże łącznie trwały prawie 12 lat.

3. Zapis tematu i propozycja notatki.

Temat: *Podróże misyjne św. Pawła z Tarsu.*

Propozycja notatki: *Święty Paweł odbył trzy podróże misyjne, podczas których głosił naukę Chrystusa wśród ludzi różnych narodowości, dlatego zasługuje na miano apostoła narodów.*

4. Wprowadzenie do projekcji filmu.

Przykładowo zobaczmy, jakie tereny odwiedzał św. Paweł. Za chwilę obejrzymy film dokumentalny, w którym zobaczymy miejsca i wydarzenia związane z jego pierwszą wyprawą misyjną. Zwróćmy uwagę na architekturę, klimat, zwyczaje panujące w tamtych miejscach. Oglądając film będziemy uważnie śledzić poczynania misyjne św. Pawła i Barnaby. Polecenie: do zeszytu wpisujemy miejscowości, do których dotarli misjonarze.

5. Projekcja 5 odcinka filmu *Do Żydów i do pogan.*

6. Rozmowa po obejrzeniu filmu na temat działalności misyjnej Pawła i Barnaby.

Co działo się w poszczególnych miejscowościach? Jak przyjmowani byli misjonarze? Co się stało magowi z Pafos? (został oślepiony). Przypomnienie o zmianie imienia (Szaweł - Paweł). Jak w Antiochii Pizydyjskiej przyjmują Pawła rodacy - Żydzi?

A jak poganie? Paweł zaczyna coraz częściej ewangelizować pogan (Słowo Boże powinno być głoszone najpierw wam. Ale skoro je odrzucacie, sami uznajecie się za niegodnych życia wiecznego. Dlatego zwracamy się do pogan).

sposób prześladowania przyczyniają się do wzrostu Kościoła. Wieść o zmartwychwstałym Chrystusie opuszcza mury Jerozolimy).

- Jaki pojawił się problem, gdy do wyznawców Jezusa zaczęli się przyłączać także Grecy z urodzenia, czyli poganie? (Do tej pory uczniowie Jezusa z Nazaretu byli Żydami. Pozostawali w swoim kręgu kulturowym i mieli te same podstawy Prawa. Poganie przyjmujący chrzest i wchodzący do Kościoła, już nie odnosili się do Mojżesza, nie znali wszystkich przepisów Prawa, a jednak wierzyli w tego samego Jezusa. Rodzi to poważny problem: czy wiara w Jezusa jako Mesjasza zakłada najpierw przyjęcie przepisów żydowskiego Prawa i zwyczajów wraz z obrzezaniem? Później pierwszy Sobór w Jerozolimie odpowie, że nie).

- Jak określano wyznawców Jezusa? Gdzie po raz pierwszy nazwano ich chrześcijanami? (Do tej pory zwolenników Jezusa z Nazaretu nazywano uczniami, braćmi, świętymi. Coraz bardziej stają się świadomi swojej tożsamości jako grupa. Tak rodzi się Kościół w sensie zorganizowanej wspólnoty - po grecku *ekklesia*, po hebrajsku *quahal*. Samo słowo znaczy po prostu zgromadzenie. W Antiochii po raz pierwszy zwolenników Chrystusa nazywano chrześcijanami. Christos znaczy namaszczony, po hebrajsku Messiaah. A ci, którzy są jego zwolennikami to *christiano* - chrześcijanie. Powstały neologizm już na zawsze przylgnie do wierzących w Chrystusa).

- Jak zachowywał się Piotr podczas wspólnych posiłków z Grekami, a jak z Żydami? Co uczynił Paweł? (Pojawia się problem kosztownego jedzenia. Dzięki nauczaniu Szawła, utrwalił się doktryna, że wiara w Jezusa jako Mesjasza nie wymaga już przestrzegania żydowskich zwyczajów).

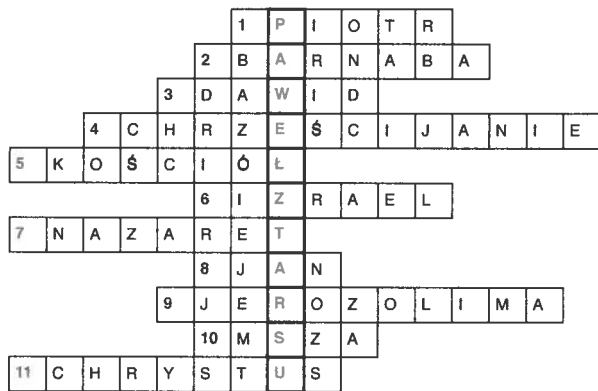
- Co dotyka Jerozolimy? (głód) i co robią chrześcijanie z Antiochii? (Chrześcijanie z Antiochii nie pozostają obojętni. Zbierają pieniądze i wysyłają je do Jerozolimy, udzielając konkretnej, materialnej pomocy. I dziś, gdy jest jakaś potrzeba np. powódź wspieramy jałmużną potrzebujących).

- Następnie gdzie wyrusza św. Paweł wraz ze swoimi współpracownikami? (Wyrusza na pierwszą podróż misyjną. Kościół jest misyjny).

8. Propozycja krzyżówki.

Hasła:

1. Pierwszy papież
2. Współpracownik Pawła
3. Pokonał Goliata
4. W Antiochii o wyznawcach Chrystusa powiedziano, że to ...
5. po grecku ekklesia, a po polsku?
6. Ziemia Święta
7. Rodzinne miasto Jezusa
8. Najmłodszy z Apostołów, autor Ewangelii i Apokalipsy
9. Święte miasto żydów, chrześcijan i muzułmanów
10. łamanie chleba, Eucharystia
11. Namaszczony

9. Modlitwa końcowa.

Błagamy Cię, Panie Jezu Chryste, któryś założył nasz święty Kościół katolicki, abys go raczył zachować, strzec i zjednoczyć po całym świecie. Wzbudź Kościołowi świętemu dzielnych obrońców i pracowników, którzy by chwałę jego ponieśli i po całym świecie go rozszerzyli. Daj też nam wszystkim dobrą wolę, abyśmy we wszystkim słuchali Kościoła świętego i jego przykazania zachowywali. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

7. Indywidualne zastosowanie w formie refleksji.

Zastanówmy się: Jak w swoim środowisku głoszę naukę Chrystusa? Czy potrafię otwarcie przyznać się do wiary w Jezusa? Czy wytrwale znoszę chorobę, smutek, przeciwności losu? Czy wspieram modlitwą pracę współczesnych misjonarzy?

8. Sprawdzenie wyniku samodzielnej pracy uczniów w zeszycie.

Wspólne wymienianie miejscowości wraz z wskazaniem ich na mapie (*Salamina na Cyprze, Patos, Perge w Pamfilii, Antiochia Pizydyjska, Ikonium*). Dopowiedzenie: To nie były wszystkie miejscowości, do których dotarła ekipa misyjna Pawła podczas I podróży misyjnej. Pozostałe miejsca i wydarzenia poznać w domu.

9. Zadanie domowe:

Przeczytać 14 rozdział Dziejów Apostolskich, a następnie wymienić pozostałe miejscowości, do których dotarł św. Paweł podczas I podróży misyjnej (*Listra, Derbe i z powrotem do Listry, Ikonium, Antiochii, Perge i Attalii*).

10. Modlitwa końcowa

Bądź pozdrowiony, Panie, za świadectwo twoich misjonarzy! Ty sam natchnąłeś ich apostołskie serca, aby opuściwszy na zawsze swą ziemię, rodzinę i ojczyznę udali się do tych nieznanych krain dla głoszenia Ewangelii. Bądź pozdrowiony, Panie, za to, że podtrzymujesz ich wiarę i nadzieję w chwili siewu i przez cały czas apostołskich trudów; za to, że dałeś im wytrwałość i cierpliwość wśród zmęczenia, trudów, utrapień i różnego rodzaju cierpienia. Bądź pozdrowiony, Panie, za wszystkie łaski, które spłynęły poprzez ich słowa, ręce i przykład.

Przemiana bohaterów wybranych utworów literackich

Propozycja lekcji z języka polskiego (2 jednostki lekcyjne – szkoła średnia)

1. Rozmowa - uczniowie przypominają treść lektury Henryka Sienkiewicza „Potop”.

Zaręczony z Oleńką Billewiczówną chorąży Andrzej Kmicic opowiada się początkowo po stronie Radziwiłłów – potężnego rodu magnackiego wspierającego Szwedów w ich najeździe na Rzeczpospolitą. Uznany przez szlachtę i narzeczoną za zdrajcę, postanawia się zrehabilitować. Pod przybranym nazwiskiem – Babinicz – bierze udział w obronie Jasnej Góry, własną pierśią osłania króla Jana Kazimierza przed wrogami i bohatersko walczy z nieprzyjacielem do zakończenia wojny.

2. Wyjaśnienie schematu działania bohatera.

W niektórych utworach literackich główny bohater popełnia błędy i grzechy (tzw. czarny charakter). Jednakże dokonuje się wydarzenie zwrotne powodujące jego przemianę, czy nawrócenie. Następnie bohater rehabilituje się, naprawia popełnione winy i grzechy, zadośćczyni. Finalnie zostaje wynagrodzony.

3. Rozmowa kierowana i wpisy w tabelę.

Spróbujmy na przykładzie 2 znanych postaci: Andrzeja Kmicica, którego znamy z lektury „Potopu” Henryka Sienkiewicza oraz Pawła z Nowego Testamentu (postać autentyczna) prześledzić ten schemat działania. Porównamy ich postępowanie.

Uczniowie wspólnie pod kierunkiem nauczyciela uzupełniają tabelę.

Schemat	„Potop” Andrzej Kmicic	„Pismo Święte” Święty Paweł
1) Grzechy	<ul style="list-style-type: none"> Kmicic wraz ze swymi żołnierzami zaczyna strzelać do portretów przedstawiających przodków Billewiczów. Dokonuje rzezi i podpala osadę Wołmontowice. Porywa Oleńkę. Rozbija chorągwie wierne królowi. Działania na niekorzyść Rzeczpospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> Przez długi czas jest bezwzględnym prześladowcą chrześcijan. Bierze udział w ukamienowaniu św. Szczepana. Porywa mężczyzn i kobiety z domów i wtrąca do więzienia.

Początki ewangelizacji Europy

(2 jednostki lekcyjne – szkoła średnia)

2) Przemiana	Andrzej Kmicic postanawia odkupić swoje winy wobec ojczyzny i Oleńki. Przyjmuje imię Babinicz.	Podczas podróży do Damaszku objawia mu się zmartwychwstały Chrystus. Prześladowca chrześcijan staje się apostołem i przyjmuje imię Paweł.
3) Odkupienie win:	<ul style="list-style-type: none">• Ratuje przyjaciół (pana Wołodyjowskiego, Zagłobe, Jana i Stanisława Skrzetuskich) przed karą śmierci.• Porywa księcia Bogusława chcąc oddać go w ręce konfederatów.• Przesyła przez Rzędziana przestrożę do pana Wołodyjowskiego.• Ratuje starostę Łuszczewskiego z rąk Szwedów.• Ostrzega o Kordeckiego przed napadem Szwedów na Jasną Górę.• Babinicz wyróżnia się w czasie obrony Jasnej Góry. Rozbraja pocisk armatni. Wysadza kolubrynę.• Eskortuje Jana Kazimierza w czasie podróży.• Bohatersko broni króla przed Szwedami. Jest nawet gotów oddać życie za niego.• Ratuje przyjaciela Sorokę od wbicia na pal.• Wyróżnia się w bitwach przeciwko Szwedom i księciu Bogusławowi Radziwiłłowi.	<ul style="list-style-type: none">• Głosi Ewangelię• Pisze listy do Efezjan, Filipian, Galatów itd. Zobaczmy krótki film o św. Pawle po jego nawróceniu, aby dopisać w jaki sposób odkupił swe winy. Projekcja 6 odcinka filmu <i>Bóg nas wzywa</i>. Po projekcji rozmowa: W jaki sposób Paweł odkupia swe winy? - uzdrawia chromego - jest kamienowany za głoszenie Chrystusa - zakłada wspólnoty Kościoła - Paweł głosi Ewangelię poganom - kształtuje na misjonarza Tymoteusza - wyrusza w drugą podróż misyjną.
4) Rehabilitacja /nagroda	<ul style="list-style-type: none">• Król dokonuje całkowitej rehabilitacji Andrzeja Kmicica.• Mianuje go starostą upickim.• Oleńka odpuszcza grzechy Kmicicowi. Następnie ślub Oleńki i Andrzeja Kmicica.	- Zostaje uznany za Świętego. - Określany jako apostoł narodów.

1. Modlitwa ks. Stefana kard. Wyszyńskiego.

Przyjdź, Duchu Pocieszycielu, napełnij radością, pokojem i ufnością moje serce. Zjednocz, Duchu Miłości, całą rodzinę ludzką, aby żywiła w sobie szczerze pragnienie pokoju Bożego dla narodów. Pozostań z nami, Duchu Jedności, i spraw, by nic nie zdołało podzielić ludzi przeciwko sobie.

2. Zapisanie tematu na tablicy: *Początki ewangelizacji Europy*.

3. Wprowadzenie w temat katechezy.

Najpierw Ewangelię głoszone w Jerozolimie. Wielu ludzi uwierzyło. Z powodu prześladowań znaczna część chrześcijan musiała opuścić Jerozolimę udając się do okolicznych krain. Potem różni misjonarze, z których Paweł jest najbardziej znany, ruszają we wszystkie strony świata. Nowina o Jezusie dociera do miast i osad w Azji Mniejszej, na Bliskim Wschodzie, w Afryce północnej. W końcu dociera też do Europy. Rozpocznie to zupełnie nowy rozdział w jej historii.

4. Głośne odczytanie fragmentu *Dziejów Apostolskich (Dz 16, 6 - 15)*.

Tym, który pierwszy na ziemi europejskiej zaczął głosić Dobrą Nowinę był św. Paweł. W ten sposób rozpoczęła się ewangelizacja Europy. Zresztą sami zobaczcie jak to było:

5. Prezentacja 7 odcinka filmu *Nie przybyliśmy do was na próżno*.

6. Rozmowa na temat obejrzanego filmu i wykład.

A wszystko zaczęło się od Pawła i jemu podobnych. To oni zapoczątkowali proces ewangelizacji Europy. Nie zdobywali jednak miast i nie tworzyli nowych mocarstw. Zdobywali ludzkie umysły i serca.

Uprzywilejowanie chrześcijaństwa w cesarstwie rzymskim po Edykcji Mediolańskiej (313 roku) wpłynęło na jego rozrost i zakorzenienie się na terenie imperium tak znacznie, iż stało się ono podparą struktur państwowych. Jednak nad imperium zbierały się czarne chmury, wieszczące jego upadek. Po śmierci cesarza Teodozjusza (395 r.) imperium rzymskie ostatecznie rozdzieliło się na dwa cesarstwa – wschodnie, ze stolicą w Konstantynopolu i zachodnie, ze stolicą w Rzymie. Cesarstwo Wschodnie ma jeszcze przed sobą 10 wieków istnienia, chociaż coraz bardziej traci na znaczeniu, a terytorium nieustannie się kurczy. Natomiast Cesarstwo Zachodnie już od V w. podupada pod wpływem niszczycielskich najazdów Hunów, Ostrogotów, Wizygotów, Franków i wielu innych. Wandalowie pustoszą jego terytoria w Afryce Północnej. Wielu biskupów pełni rolę jedynej ostoji dawnych struktur rzymskich. Udziela schronienia, dostarcza pomocy czy też wprost negocjuje – jak papież Leon Wielki z Atyllą (452) – warunki pokoju lub odejścia najeźdźców. Najazdy początkowo pustoszą nie tylko struktury państwowe, ale także – w zależności od regionu – kościoły. Jednak po przeżyciu pierwszego zaskoczenia i swego rodzaju szoku Kościół ewangelizuje najeźdźców, dając podwaliny pod kształtowanie się chrześcijańskiej Europy. Ewangelizacja narodów zwanych w Rzymie barbarzyńskimi rozpoczęła się jeszcze w strukturach Cesarstwa Zachodniego. Było to ogromne zadanie misyjne. Utrudniał je znacznie brak szlaków komunikacyjnych, zwartości politycznej i narodowościowej, wielość dialektów i języków, w końcu politeizm. Dlatego też prekursorzy chrześcijaństwa rozpoczynali najczęściej od zakładania stacji misyjnych jako ośrodków kultury i nowej religii. Wielkie znaczenie mieli tutaj mnisi i mniszki, którzy głosili Słowo Boże, a jednocześnie nieśli ze sobą oświatę, wiedzę rolniczą i pomoc medyczną. Wszędzie też, gdzie tylko było to możliwe, usiłowano najpierw pozyskać dla Chrystusa wodzów i naczelników plemion, gdyż po ich ochrzczeniu stosunkowo łatwo nawracano cały lud. Aż do czasów Karola Wielkiego nigdy nie stosowano przemocy. Nie zawsze jednak zaszczepianie chrześcijaństwa było łatwe i bezkonfliktowe. Niekiedy tu i ówdzie następowały reakcje pogańskie

Głoszenie Chrystusa współczesnemu światu

(2 jednostki lekcyjne – szkoła średnia)

i apostazje już ochrzczonych. Z pewnością ewangelizacja Europy przyniosła jej narodom nie tylko Ewangelię, ale także zdobycze kultury grecko-rzymskiej, tworząc jedyną w swoim rodzaju symbiozę, która wraz ze strukturami organizacyjnymi Kościoła oraz z jego instytucjami społecznymi i naukowo-religijnymi dała podstawy tego, co dzisiaj dumnie nazywamy kulturą europejską. Jest to wielka zasługa misjonarzy wczesnego średniowiecza, głównie mnichów i mniszek.

7. Referaty uczniów, zawierające przedstawienie historii ewangelizacji Europy:

- Nawrócenie Franków.
- Działalność św. Patryka i św. Kolumbana, apostołów Irlandii.
- Św. Bonifacy – apostoł Niemiec.
- Pierwsza ewangelizacja wśród Słowian – Cyryl i Metody.
- Chrystianizacja Polski – małżeństwo Mieszka z Dąbrówką i chrzest Polski w 966 roku.

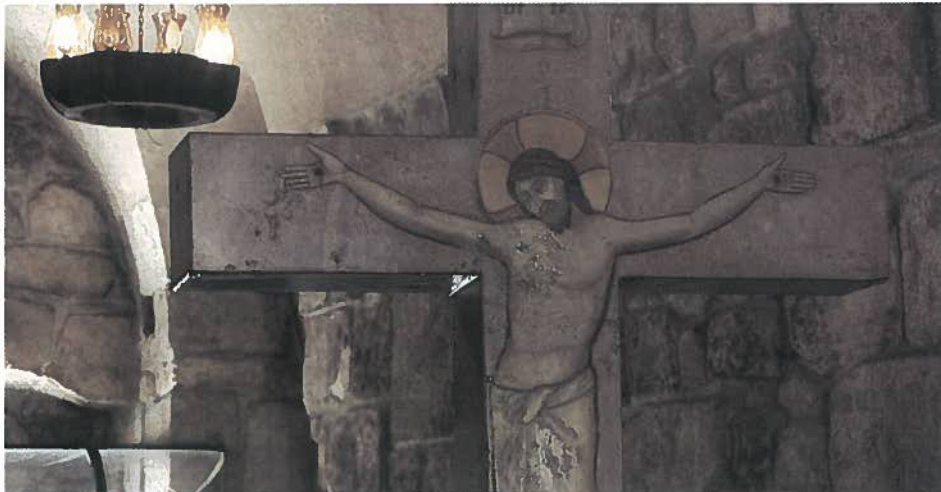
8. Propozycja zapisu do zeszytu.

Misje to specjalne zadania, które Kościół podejmuje w celu głoszenia Ewangelii i zakładania wspólnoty kościelnej wśród tych, którzy jeszcze Boga nie znają. Pierwsze tysiąclecie to ewangelizacja Europy, którą zapoczątkował św. Paweł. To dzieło kontynuowali niezliczeni misjonarze m. in. święci Patryk, Bonifacy, Cyryl, Metody, czy Wojciech. Chrześcijaństwo docierało na kontynent dwoma kanałami: z Rzymu i z Bizancjum. Ewangelizacja Europy przyniosła jej narodom nie tylko Ewangelię, ale także zdobycze kultury grecko-rzymskiej i dała podstawy tego, co dzisiaj nazywamy kulturą europejską.

9. Modlitwa końcowa.

Przez wstawiennictwo św. misjonarzy, którzy zapoczątkowali ewangelizację Europy. Prośmy, by Duch Święty zstąpił na nas i dał nam moc stania się autentycznymi wyznawcami Chrystusa i Jego apostołami. Prośmy, by w naszych wysiłkach ewangelizacyjnych wspierali nas pierwsi misjonarze Europy:

- Święci Piotrze i Pawle	- módlcie się za nami
- Święty Benedykt	- módl się za nami
- Święci Cyryl i Metody	- módlcie się za nami
- Święci Patryk i Kolumbanie (apostołowie Irlandii)	- módlcie się za nami
- Święty Bonifacy	- módl się za nami
- Święty Wojciech	- módl się za nami
- Wszyscy pierwsi ewangelizatorzy Europy	- módlcie się za nami.

1. Modlitwa.

Panie, obudź w każdym, kto należy do Twego Kościoła silny zapał misjonarski, by głosić Chrystusa tym, którzy Go jeszcze nie poznali i tym, którzy przestali wierzyć. Pozwól, by każdy z nas poczuł się odpowiedzialny za misję, a przede wszystkim, by zrozumiał, że naszym pierwszym obowiązkiem w sferze wiary jest prawdziwe chrześcijańskie życie.

2. Zapis tematu.

Głoszenie Chrystusa współczesnemu światu.

3. Wprowadzenie do katechezy.

Zanim przejdziemy do sedna naszego problemu, chciałbym abyśmy obejrzieli film o głoszeniu Dobrej Nowiny przez św. Pawła, apostoła narodów. Zobaczcie jak głosił Ewangelię największy specjalista w tej dziedzinie prawie dwa tysiące lat temu. Skierujemy nasz wzrok ku ateńskiemu Areopagowi, gdzie – według relacji Dziejów Apostolskich (17,16-34) – św. Paweł Apostoł spotkał się z przedstawicielami świata kultury hellenistycznej i głosił im Dobrą Nowinę o Jezusie Chrystusie, Zbawicielu.

4. Projekcja 8 odcinka filmu *W świecie filozofii i bogactwa Greków*.

5. Rozmowa po projekcji filmu.

Czy głoszona przez Pawła Ewangelia została przyjęta? Na ile słowa Pawła przekonały mędrców ówczesnej Europy? Jak ewangelizował św. Paweł? (*Prowadził on coś w rodzaju misji ulicznej, udając się każdego dnia na rynek miasta, na ateńską Agorę, rozmawiając tam – podobnie jak czynił to Sokrates – z napotkanymi ludźmi, oczywiście nie o jakichś błażostkach. Na rynku też nawiązał św. Paweł dialog z filozofami, przedstawicielami szkoły epikurejskiej i stoickiej.*)

6. Podsumowanie nauczyciela.

Stojąc na środku Areopagu, apostoł zwraca się do elitarnych warstw społeczeństwa, filozofów i przywódców politycznych, próbując nawiązać dialog z kulturą hellenistyczną. Swoją mowę zaczyna od pochwały Ateńczyków i ich religijności. Słuchacze oburzyli się na słowa o zmartwychwstaniu i odmówili przyjęcia wiary w Jezusa Chrystusa. Przerwali mowę św. Pawła. Jedni kpili z niego, wyśmiewali go, ponieważ nauka o zmartwychwstaniu była dla dualistycznie myślących Greków śmieszna, wprost nie do przyjęcia. Jakże wyzwolona z niewoli ciała dusza miałaby znów wracać do więzienia ciała? „Postuchamy Cię o tym innym razem” i tym samym zmuszają go do opuszczenia Areopagu. Powszechnie uważa się, że wystąpienie Pawła na Areopagu stanowiące moment kulminacyjny jego drugiej podróży misyjnej skończyło się totalnym niepowodzeniem i było osobistą porażką apostoła. Tymczasem ktoś się i tam nawrócił, przyjął wiarę w Chrystusa. „Niektórzy jednak przyłączyli się do niego i uwierzyli. Wśród nich Dionizy Areopagita i kobieta imieniem Damaris, a z nimi inni”. Ów Dionizy był prawdopodobnie członkiem ateńskiej rady do spraw wychowania i nauki, a później – jak zaświadcza Euzebiusz z Cezarei w swojej „Historii Kościoła” – pierwszym biskupem Aten, Damaris zaś to jego żona. Byli też inni, którzy przyłączyli się do grona wyznawców Chrystusa, a więc praca apostołska przyniosła ostatecznie owoc.

7. Praca w grupach.

W perspektywie wystąpienia św. Pawła na Areopagu spróbujmy się w 4 grupach zastanowić i znaleźć odpowiedź na następujące pytania (pomocą może być fragment Dz 17, 16 – 34):

Efez - ważne miasto chrześcijaństwa

(1 jednostka lekcyjna – szkoła średnia)

1. Modlitwa. Zdrowaś Maryjo.

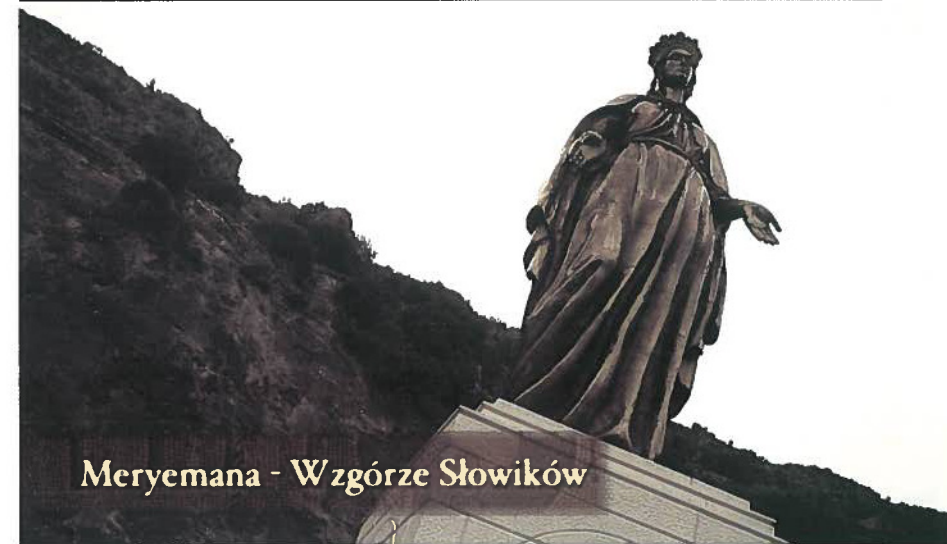
2. Wprowadzenie do katechezy.

Styszeście już kiedyś o Efezie? (Podczas liturgii styszymy *List św. Pawła do Efezjan*). Ktoś był w Turcji? We współczesnej Turcji turyści woła słoneczne plaże i ciepłe morze niż poszukiwanie śladów chrześcijaństwa pośród starożytnych ruin Pamukkale, Hierapolis, Laodycei, Kolosów, Miletu, Efezu. Prawie każde tureckie biuro podróży organizuje wycieczkę do Efezu. Znajdują się tam najlepiej zachowane ruiny rzymskiego miasta w Anatolii. W Efezie działo się sporo ważnych wydarzeń dla nas chrześcijan. Dziś zawędrujemy tam ze św. Pawłem.

3. Projekcja 9 odcinka filmu *Aby człowiek Boży był doskonały*.

4. Rozmowa po projekcji filmu:

Dla kogo Efez stał się domem? (*Pawła, Jana i być może Maryi*) Co dowiedzieliśmy się o Janie i Maryi? (*Z Efezem jest związana postać św. Jana Ewangelisty, który zgodnie z tradycją przeżył tu ostatnie trzy lata życia i napisał swoją Ewangelię. Św. Jan rzekomo osiedlił się w Efezie wraz z matką Jezusa Maryją, którą sprowadził, zdaniem niektórych badaczy, z Jerozolimy. Wyjazd prawdopodobnie był spowodowany nasilającymi się prześladowaniami chrześcijan żyjących w tym mieście w latach 37 – 45. Nie mógł przecież św. Jan narażać Matki Chrystusa na niebezpieczeństwo i był zmuszony szukać dla Niej bezpieczniejszego miejsca. Rodzi się jednak pytanie: dlaczego by uciekał tak daleko? Dlaczego Maryję odrywałby od miejsc tak dla Niej drogich, a wiódł ją w zupełnie obcej stronie? Na tzw. Wzgórzu Słowików, powyżej ruin Efezu, znajduje się niewielka kapliczka wybudowana na fundamentach domu, w którym, zgodnie z legendą, zamieszkała Maria tzw. Dom Marii Dziewicy. Istnieje tradycja, że Maryja przebywała w Efezie do końca swych dni i tam zmarła. Tradycję Efezu podtrzymują ojcowie soboru w Efezie, którzy w liście, skierowanym do kleru w Konstantynopolu piszą, że Maryja była w Efezie wraz z Janem. Fakt pobytu św. Jana w Efezie w ostatnich latach życia oraz istnienie tam jego grobu jest rzeczą pewną. Może dlatego miejscowa tradycja połączyła pobyt św. Jana w Efezie z obecnością tam również Matki*

Meryemana - Wzgórze Słowików

1. Czego uczy nas wystąpienie Pawła na Areopagu w dziele współczesnego głoszenia Ewangelii? (*Opis wystąpienia św. Pawła na ateńskim Areopagu ma zachęcać do podejmowania trudu ewangelizacji nawet wtedy, gdy nie spodziewamy się jakichś wielkich sukcesów czy widocznych owoców. Przede wszystkim opis ten wzywa nas nie do uciekania od świata i jego areopagów lub izolowania się przed nim z obawy przed zignorowaniem, zlekceważeniem, ośmieszeniem czy przedstawieniem nas w krzywym zwierciadle, lecz do mężnego głoszenia Ewangelii o Jezusie Chrystusie. Nie należy też się zrażać, gdy w odpowiedzi usłyszymy słowa, które stały się niejako symbolem eleganckiego odrzucenia prawdy o Bogu: „Postuchamy Cię innym razem”. Św. Paweł nie zraził się, nie zaprzestał działalności misyjnej, lecz udał się do Koryntu i tam dalej ewangelizował, odbył też trzecią podróż misyjną).*

2. Co współcześnie stanowi przystłowiowy areopag?

(*Tymi areopagami są dziś miejsca publiczne, takie jak: prasa, radio, telewizja, portale i fora internetowe, szkoły, wyższe uczelnie, szpitale czy miejsca pracy. W celu dotarcia z Ewangelią do tych współczesnych areopagów trzeba szukać kontaktów z ich przedstawicielami, a więc z ludźmi ze świata kultury, nauki, polityki, środków społecznego przekazu, często niewierzącymi, niepraktykującymi czy oziębłymi religijnie i podejmować z nimi dialog, nie unikając też dyskusji z tzw. „ogólnie uznanymi autorytetami”. Areopag można znaleźć w szkole, gdzie uczniowie często nie chcą słuchać Bogu i bez pardonowo oświadczają katechetom: „Postuchamy Cię innym razem”. Św. Paweł nie czekał przecież w Atenach z założonymi rękami na przybycie swoich współpracowników. Codziennie chodził na Agorę. Tam szukał okazji do głoszenia Dobrej Nowiny o Jezusie Chrystusie).*

3. Jak głosić Ewangelię?

(*Zobaczmy przed nimi respektu, ani nie ma wobec nich jakichś kompleksów. Jest inteligentny, dobrze wykształcony, zna doskonale język, literaturę i kulturę grecką, a do tego ma świadomość, że nie jest sam, bo wspiera go Chrystus swoją taską. Św. Paweł nie unika też niewygodnych tematów. Porusza trudną kwestię zmartwychwstania, co prowadzi do publicznego ośmieszenia go i konieczności zakończenia przemowy. Należy też zauważyć, jak sprytnie i mądrze nawiązuje apostoł do filozoficznej wiedzy, pojęć i wyobrażeń swoich słuchaczy. Czyni to, aby z jednej strony wskazać im na możliwość naturalnego poznania i doświadczenia prawdziwego Boga oraz na ich gotowość do przyjęcia wiary w Chrystusa, a z drugiej strony odwieść ich od pogańskiej pobożności ludowej. Mowa św. Pawła dobrze nadaje się do wygłoszenia na współczesnych areopagach, na których często zasiadają ludzie oddający cześć współczesnym bożkom, takim jak: pieniądź, stanowisko, kariera, przyjemność, hedonizm, indywidualizm czy samorealizacja. Na tych areopagach trzeba mówić – tak jak św. Paweł w Atenach – o Bogu, sądzić ostatecznie i o Jezusie Chrystusie, który daje wierzącym w Niego zbawienie).*

4. Komu głosić Ewangelię?

(*Św. Paweł głosił Ewangelię wszystkim ludziom nie zważając na przeciwności, cierpienia, prześladowanie, niezrozumienie i odrzucenie. Przemawiając na ateńskim Areopagu do elit intelektualnych miasta zapoczątkował dialog z przedstawicielami kultury hellenistycznej, którzy w większości nie przyjęli wiary w Boga i w zmartwychwstanie w Jezusie Chrystusie. Św. Paweł nie zraził się i nie zaprzestał pracy ewangelizacyjnej).*

8. Prezentacja wyników pracy grup na forum klasy.

9. Propozycja notatki do zeszytu.

(*Swoim wystąpieniem na ateńskim Areopagu św. Paweł dał przykład wierności swemu apostołskiemu powołaniu, a także osobistej odwagi i determinacji, aby Ewangelia dotarła do wszystkich ludzi. Jego postawa jest wezwaniem do mężnego głoszenia prawdy o Bogu całemu światu.*

10. Modlitwa końcowa.

(*Zachęta do naśladowania św. Pawła i podejmowania trudu ewangelizacji niech będą słowa z Drugiego Listu do Tymoteusza: „Albowiem nie dał nam Bóg ducha bojaźni, ale mocy i miłości, i trzeźwego myślenia. Nie wstydz się zatem świadectwa Pana naszego..., lecz weź udział w trudach i przeciwnościach znoszonych dla Ewangelii według mocy Boga!” (1,7 - 8). Chwała Ojcu...*

1. Modlitwa.

Jezu, mocy i mądrości Bożej, rozpal w nas miłość do Pisma Świętego, bo w nim rozbrzmiewa głos naszego Ojca, który nas oświeca, karmi i pociesza. O Chryste, Tobie cześć i chwała, teraz i na wieki wieków.

2. Rozmowa wprowadzająca.

Co to jest Pismo Święte? Kto jest autorem Pisma Świętego? Pismo Święte jest dziełem najczęściej wydawanym i tłumaczonym na różne języki. Biblia jest zbiorem ksiąg Starego i Nowego Testamentu. Stary Testament jest podstawą judaizmu oraz chrześcijaństwa. Nowy - tylko chrześcijaństwa. Stary Testament liczy 46 ksiąg, Nowy natomiast 27. Większość ksiąg Starego Testamentu napisana była w języku hebrajskim i aramejskim. Nowy Testament zaś po grecku i aramejsku. Dla osób wierzących Biblia jest zapisem Objawienia Bożego. Według interpretacji świeckiej zawiera mity i relacje historyczne, jest wybitnym dziełem literackim, ale również jednym z głównych źródeł kultury europejskiej.

3. Praca w grupach.

Katecheta dzieli klasę na grupy, rozdaje każdej egzemplarz Pisma Św. Prosi uczniów o odnalezienie we współczesnych wstępach do poszczególnych ksiąg biblijnych informacji o autorach tych ksiąg. Po zakończonej pracy przedstawiciele grup prezentują wyniki poszukiwań. Dowodzą, że księgi Biblii mają wielu autorów-pisarzy.

4. Wprowadzenie do filmu.

Jakie tytuły ksiąg ST czy też NT są wam bardziej znane? Skąd? (z kościoła, podań przykłady: *Słowa Ewangelii wg św. Mateusza, czytanie z Listu św. Pawła apostoła do...*) Kto jest autorem największej liczby ksiąg NT? (św. Paweł) Dziś bliżej poznamy jednego z autorów ksiąg Nowego Testamentu - św. Pawła, który napisał 13 listów (Rz, 1-2 Kor, Ga, Ef, Flp, Kol, 1-2 Tes, 1-2 Tm, Tt, Flm). Chciałbym, abyście zobaczyli w jakim kontekście powstawały niektóre listy św. Pawła.

5. Projekcja 10 odcinka filmu *We wszystkim odnosimy zwycięstwo*.

6. Rozmowa po projekcji filmu.

Mogliśmy zobaczyć, że Bóg w powstawaniu Biblii posługiwał się ludźmi, którzy doświadczali radości i cierpienia. Co przeżywał św. Paweł w Efezie? Jakich trudności doświadczal św. Paweł? (oskarżony, że zagrażał kultowi Artemidy) Jakich listów napisał w Efezie? (do Filipian, Filemona, Galatów, 1 List do Koryntian)

7. Ćwiczenie.

Uporządkuj litery w wyrazach w lewej kolumnie tabeli, a dowiesz się do kogo św. Paweł pisał swoje listy. Adresatów listu wpisuj w prawą kolumnę tabeli:

Bożej, jak i wykonaniem testamentu Jezusa z krzyża: „Oto Matka twoja”. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie. To jednak jedna z tradycji, inna mówi, że Maryja pozostała do końca w Jerozolimie. Co w Efezie robił św. Paweł? (udzielał Ducha Świętego ochrzczonym - bierzmowanie; nauczał w szkole *Tyrranosa*).

5. Wykład.

Efez był także miejscem III soboru powszechnego, zwołanego w sprawie herezji nestorianizmu. W 431 roku na soborze efeskim potwierdzono dogmatyczny tytuł Maryi jako Bogarodzicy (Theotokos). Maryja jest nazywana Matką Boga (uwaga! nie w sensie, że jest Matką Trójcy Świętej, albo Boga Ojca albo Ducha Świętego!), ponieważ jest matką Pana Jezusa. A skoro w Jezusie uznajemy Boską rzeczywistość, to konsekwentnie musimy uznać Jej Boskie macierzyństwo. Maryja poczęła i dała Jezusowi ludzkie ciało, była więc matką Jego człowieczeństwa, a nie Jego Bóstwa. Jej Syn jednak od samego poczęcia został złączony osobowym, nierozdzielalnym węzłem z Bóstwem Syna Bożego, jednej z osób Trójcy Przenajświętszej. Stanowi z Nim jedność nierozdzielalną, jest zarazem Bogiem i człowiekiem. Skoro więc twierdzimy, że Jezus - syn Maryi - jest Przedwiecznym Synem Bożym, że zjednoczył w swej Boskiej osobie swą Boską naturę z naturą ludzką, czyli że jest Bogiem - to w tym sensie możemy Maryję nazywać Matką Boga-Człowieka, czy też mówić Matka Boska. Tak rozstrzygano już w V wieku problem Bożego macierzyństwa Maryi.

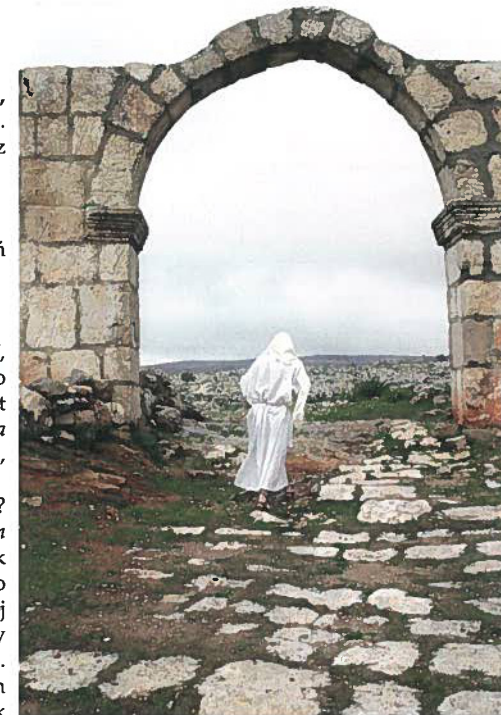
6. Zapis tematu i propozycja notatki.

Temat: *Efez - ważne miasto chrześcijaństwa.*

Propozycja notatki: *Efez był miejscem działalności apostołów Jana i Pawła. Jedna z tradycji mówi, że ostatnie lata na ziemi przeżyła tam Maryja. W 431 roku na soborze efeskim potwierdzono dogmatyczny tytuł Maryi jako Bogarodzicy (Theotokos). Maryja jest nazywana Matką Boga, ponieważ jest matką Pana Jezusa, który jest prawdziwym Bogiem i człowiekiem.*

7. Modlitwa końcowa. Pod Twoją obronę.

Wytrwały świadek Chrystusa (2 jednostki lekcyjne – szkoła średnia)

1. Modlitwa.

Panie, daj, abyśmy zgłębiali Twoją naukę, niech nas ona umacnia w naszej drodze. Ożywiaj naszą wiarę i naszego ducha, obdarz nas jasnością myśli i pogodą serca.

2. Metoda słoneczka.

Na kartce z napisem IDOL każdy uczeń wpisuje swoje z nim skojarzenie.

3. Pogadanka.

Kto to jest idol? (osoba uwielbiana przez kogoś, otaczana kultem, ubóstwiana) Czy jest ktoś, kto jest twoim idolem? Dlaczego ta osoba jest twoim idolem? Czym ci imponuje? (Taka osoba zachwyca nas sobą, imponuje swoim zachowaniem, uważamy, że jest dobra w tym co robi).

Co trzeba robić, żeby odnosić sukcesy? (solidnie, sumiennie pracować; być wytrwałym w tym, co się robi; uczciwym itp.) Każdy człowiek już od dziecka szuka sobie wzorców do naśladowania. Najpierw są to rodzice, później rówieśnicy, następnie nauczyciele, muzycy rockowi, aktorzy, piosenkarze, sportowcy itp. Wiele osób zachwyca się drugim człowiekiem do tego stopnia, że zaczynają się ubierać jak on, przejmują jego styl bycia, zachowanie, a nawet sposób wypowiedzania.

4. Lektura fragmentu z 2 Tm 4, 6 – 8.

„W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem”. (2 Tm 4,7). Co myślisz o słowach, które na koniec swojego życia wypowiada św. Paweł? (ocenia swoje życie jako udane, uważa że droga, którą odbył była właściwa. Uważa, że dobrze wykonał zadanie, które zostało mu powierzone). Zobaczymy jak przeżywał swoją wiarę Paweł w trudnych doświadczeniach, pod koniec swego życia, kiedy został aresztowany.

5. Projekcja 11 odcinka filmu *Żyd – Rzymianin – Chrześcijanin*.

6. Rozmowa po obejrzeniu filmu.

Jaki wpływ miało na Pawła spotkanie z Jezusem pod Damazkiem? (To dramatyczne wydarzenie doprowadziło Pawła do przekonania, że Jezus rzeczywiście żyje, jak utrzymywali Jego uczniowie. Zrozumiał także, że Jezus wzywa go, by głosił Jego zmartwychwstanie zarówno Żydom, jak i poganom. Od tego momentu poświęcił się służbie Jezusowi).

Jaki skutek miała ta zmiana życia?

(Od czasu swego nawrócenia Paweł zachowywał wiarę, często w obliczu wielkich przeciwności. Był bity, więziony, kamienowany, stawał się obiektem złośliwości i spisków. Próbuąc iść za Jezusem, musiał przede wszystkim borykać się ze swoją dawną reputacją oraz napięciem i podejrzliwością, jakie budziła ona u obu stron.

1 i 2 do NINALOSATECZ	
1 i 2 do NKOTNIARY	
do PIANLIFI	
1 i 2 do MOUSZATETY	
do NOLSAKO	
do EEJZFNA	
do MINAZRY	
do IANOMLEF	
do SATUTY	
do ATÓWGAL	

8. Wykład.

Biblia jest pomnikiem starożytnej literatury, jest źródłem historycznym i podstawą cywilizacji, ale najważniejsze jest tutaj słowo samego Boga. Miliony ludzi czyta Pismo Święte, bo wierzy, że jest ono listem Boga do człowieka. Jest dziełem Boga i ludzi. Od Boga pochodzi prawda i świętość tej księgi. Bóg przyczynił się do powstania Biblii w tym celu, aby objawić człowiekowi swój plan zbawienia. Bóg sprawił, że napisano tę księgę także po to, by wyjaśnić swym dzieciom swe wieczne prawa, aby mogły być wiedzione przez życie Jego wielką mądrością i pocieszane Jego wielką odwieczną miłością. Bez Biblii świat ten byłby naprawdę przerażającym miejscem bez żadnego drogowskazu, wzorów osobowych. Dla chrześcijanina najważniejszym autorytetem w kwestii zbawienia jest Pismo Święte. Księgi Pisma Świętego są tymi, które w sposób pewny, wierny i bezbłędny nauczają prawdy. Prawda to bowiem mocą samej Woli Bożej została utrwalona na kartach Biblii dla zbawienia całej ludzkości. Natomiast od człowieka, który otrzymał od Boga natchnienie, pochodzi styl pisania, sposób myślenia, wrażliwość, wyobraźnia.

9. Zapis tematu i propozycja notatki.

Temat: *Biblia księgą Boga i ludzi*.

Notatka: *Biblia jest dziełem Boga i natchnionych przez Niego ludzi*.

Biblia	
od Boga pochodzi	od ludzi pochodzi
prawda i świętość	styl pisania, sposób myślenia, wrażliwość i wyobraźnia

10. Zadanie domowe.

Uczniowie wpisują do zeszytu nazwy i skróty 5 wybranych przez siebie listów św. Pawła.

11. Modlitwa końcowa.

Dziękujemy Ci, Panie, że to słowo, wypowiedziane przed tysiącami lat, jest słowem żywym i skutecznym między nami. Ono jest potężniejsze i mocniejsze niż nasze słabości, bardziej skuteczne niż nasza kruchość. Dlatego prosimy Cię: oświeć nas słowem, spraw, abyśmy brali je na serio i byśmy we wszystkich naszych doświadczeniach byli otwarci na to, co ono objawia i byśmy pozwolili mu działać w nas według bogactwa jego potęgi. Amen.

Pierwsi chrześcijanie obawiali się go, natomiast popierani wcześniej przez niego Żydzi traktowali jako zdrajcę. Mimo tylu trudności Paweł nigdy jednak nie stracił odwagi, ani nie zdradził swojego powołania. Na koniec oddał własne życie za Chrystusa i Jego Kościół. Ewidentnie stoczył dobry bój i ukończył bieg).

Do czego przyczynia się taka zdecydowana postawa Pawła?

(Do szybkiego wzrostu Kościoła w tamtych czasach. Sam stał się założycielem całej sieci wspólnot chrześcijańskich, które ewangelizował, formował ich członków na pasterzy, uczył jak wzrastać w świętości i jedności).

Czego może nauczyć nas św. Paweł? (Dążenia wytrwale do celu, jaki wskazuje wiara; czuwania nad tym, aby nie zniechęcać się swoimi dawnymi upadkami i niedoskonałościami, ani działaniami przeciwników. Przeciwności związane z głoszeniem nowej wiary niewierzącemu światu, aresztowania i bicie, a nawet niebezpieczeństwa związane z podróżowaniem przed dwoma tysiącami lat mogły stanowić wystarczający powód, by czuć urazę do tych, którzy sprawiali mu przykrości i uznać Boże powołanie za niemożliwe do realizacji. Stało się jednak coś wręcz przeciwnego).

Czy potrafisz zaświadczyć i obronić swoją wiarę mimo napotkanych trudności?

7. Zapis tematu i propozycja notatki.

Temat: Wytrwały świadek Chrystusa.

Notatka do zeszytu: Św. Paweł uczy nas:

wytrwałości;
nie zniechęcania się trudnościami;
świadomości dobrze wypełnionego zadania;
bezgranicznego zaufania Bogu;
poświęcenia się w służbie drugiemu człowiekowi;
gorliwości i troski o wiarę.

8. Modlitwa końcowa.

O Panie, spraw, żeby wiara moja była silna, żeby się nie lękała trudnych problemów, żeby się nie obawiała przeciwności ze strony tych, którzy wątpią albo którzy ją odrzucają, którzy jej zaprzeczają, ale żeby spoczywała na przekonaniu wewnętrznym, że to jest Twoja prawda; żeby zawsze moja wiara zwycięsko przechodziła ponad krytyką i ciągle się utwierdzała, oraz przewyżczała trudności, na jakich upływa dzisiaj nasze życie doczesne.

Pierwsi męczennicy chrześcijańscy (2 jednostki lekcyjne – gimnazjum, szkoła średnia)

1. Modlitwa.

Wszchemogący, miłosierny Boże, proszę Cię o rozeznanie, prawą wolę i umiejętność, abym wszystko, czego ode mnie żądasz, wykonał tak, jak powinienem. Niech moja droga do Ciebie będzie prosta, pewna i doskonała aż do końca. Udziel mi także, o Panie, rozumu, abym poznał Ciebie; gorliwości, abym Cię słuchał; wierności, abym się przy końcu swoim mógł połączyć z Tobą. Amen.

2. Lektura fragmentu Pisma Świętego (Mt 10, 17-18. 21-22).

Pan Jezus przygotowywał swoich uczniów do tego, że będą spotykać się z kpiną, odrzuceniem, niezrozumieniem. Będą doznawać bólu, cierpienia.

3. Wyjaśnienie znaczenia słów.

Męczennik – z greckiego martyr: „świadek”; prześladowanie – z gr. diogmos: „iść za kimś, prześladować”. Męczennik to określenie osoby, która zginęła lub cierpiała w obronie swoich wierzeń lub przekonań. W chrześcijaństwie był to chrześcijanin, który przetrwał prześladowanie jako ortodoks lub został uśmiercony za wiarę w Jezusa Chrystusa (poniósł śmierć męczeńską).

4. Praca z fragmentami Katechizmu Kościoła Katolickiego.

- KKK 2473: *Męczeństwo jest najwyższym świadectwem złożonym prawdzie wiary; oznacza ono świadectwo aż do śmierci. Męczennik daje świadectwo Chrystusowi, który umarł i zmartwychwstał, z którym jest zjednoczony przez miłość. Daje świadectwo prawdzie wiary i nauki chrześcijańskiej. Ponosi śmierć w wyniku użycia wobec niego siły.*

- KKK 2474: *Kościół z wielką troską zebrał wspomnienia o tych, którzy oddali życie, by zaświadczyć o swojej wierze. Są to akta męczenników. Stanowią one świadectwo prawdy...*

Pytania do tekstu: Co to jest męczeństwo? Komu męczennik składa świadectwo wiary? Co jest motywem męczeństwa?

5. Zapis tematu: Pierwsi męczennicy chrześcijańscy.

Jako notatkę do zeszytu zapisujemy fragment KKK o męczeństwie (nr 2473 – patrz wyżej). Zobaczymy film o ostatnich latach życia i męczeństwie św. Pawła, który z prześladowcy chrześcijan stał się gorliwym apostołem narodów. Tego samego, który był świadkiem męczeństwa i zgadzał się na ukamienowanie pierwszego męczennika – św. Szczepana.

6. Projekcja 12 odcinka filmu *A oni będą słuchać*.

7. Rozmowa o męczeństwie św. Pawła oraz o prześladowaniach chrześcijan.

„Stoczyłem piękną walkę. Bieg ukończyłem. Wiarę ustrzegłem. Teraz czeka na mnie wieniec sprawiedliwości, który w owym dniu wręczy mi Pan, sprawiedliwy sędzia. A nie tylko mnie, ale wszystkim, którzy umiłowali Jego przyjsie”. Co oznaczają te słowa Pawła z drugiego listu do Tymoteusza? Czego dotyczą? Co oznacza wieniec sprawiedliwości? (zbawienie, niebo). Św. Paweł poniósł śmierć męczeńską ok. 67 roku. Nie jest znany dokładnie dzień jego śmierci, ale za to dobrze zachowano w pamięci miejsce jego męczeństwa: „Aquae Salviae” za bramą ostyjską. Po edykcji cesarza Konstantyna Wielkiego (313) ciało św. Piotra przeniesiono do Watykanu, a ciało św. Pawła na miejsce jego męczeństwa, gdzie cesarz wystawił ku jego czci bazylikę pod wezwaniem św. Pawła. Według bardzo starożytnego podania św. Paweł miał ponieść śmierć od miecza. Tak go też powszechnie przedstawia ikonografia katolicka.

8. Wykład.

W czasach cesarzy rzymskich chrześcijaństwo było religią rozwijającą się. Ze względu jednak na monoteistyczny charakter religii i jej dynamiczną ekspansję, niektórzy z cesarzy wydawali

edykt godzące w wolność chrześcijan. Tak ustanowione prawo spowodowało powstanie okresów prześladowań nazywanych od imion cesarzy nakazujących piętnowania. Największe prześladowania chrześcijan odbyły się:

- za cesarza Nerona 54 – 68 (wtedy zginęli śmiercią męczeńską liczni apostołowie);
- za cesarza Decjusza ok. 249 - 251 (m. in. św. Krzysztof, św. Tarsycjusz, św. Agata);
- za cesarza Dioklejana ok. 284 - 305 (m. in. św. Sebastian, św. Agnieszka, św. Barbara).

W 313 r. wydany został Edykt mediolański, który gwarantował wolność religijną, w tym wolność dla chrześcijan. Tertulian, pisząc o prześladowaniach chrześcijan, kończy swoją „Apologię” słynnym powiedzeniem: „krew męczenników jest posiewem chrześcijan”. Mówi się, że Kościół pierwszego tysiąclecia zrodził się z krwi męczenników. Dlaczego męczeństwo ma dla żywotności Kościoła tak wielkie znaczenie? Ponieważ jest ono najbardziej przekonującym świadectwem o prawdziwości wyznawanej wiary. Nikt przecież nie dałby się zabić dla jakichś zmyślonych historii czy mrzonek; tylko wiara, która jest osobistym przyłgnięciem do Boga objawiającego się w Chrystusie może dać siłę do znoszenia cierpienia w zjednoczeniu z krzyżem Chrystusa. Śmierć staje się wówczas narodzinami dla nieba; stąd też dzień śmierci męczenników był od początku nazywany *dies natalis* - dniem narodzin.

Po drugie, w męczeństwie ujawnia się w całej pełni miłość nad nienawiścią, znieważani i prześladowani męczennicy są nieugięci wobec sił zła. Kościół rozrasta się wtedy, gdy poprzez autentyczne świadectwo wiary pociąga za sobą nowych wyznawców. Dlatego też męczennicy są najbardziej wymownymi świadkami wiary; ich krew nie przelewa się na darmo, lecz wzbudza nowych wyznawców Chrystusa.

9. Pogadanka.

Czy chrześcijaństwo było prześladowane tylko w starożytności? Jakich znacie jeszcze męczenników? (*święci Wojciech, Stanisław, Andrzej Bobola, Karolina Kózkówna, Maksymilian M. Kolbe, męczennicy polscy II wojny światowej, bł. ks. Jerzy Popiełuszko*) Czy współcześnie łatwo być chrześcijaninem? Czy nie doświadcza się szykan, kpin, nieprzyjemności?

10. Praca domowa.

Napisać krótkie życiorysy poznanych męczenników lub swoich patronów męczenników.

11. Modlitwa końcowa.

Daj nam, o Panie, odwagę działania, pozbawioną zuchwałości.
Daj nam, o Panie, odwagę w podejmowaniu inicjatyw i odwagę zdyscyplinowania.
Daj nam, o Panie, odwagę wytrwałości i odwagę nieustannego przystosowywania się.
Daj nam, o Panie, odwagę w osamotnieniu i rozpoczynaniu od nowa.
Daj nam, o Panie, odwagę, by nie gniewać się, również w opuszczeniu, odwagę, by być zawsze panami siebie samych.
Daj nam, o Panie, odwagę znajdowania zawsze choć chwili czasu na to, by móc rozważać i modlić się.

L. F. Lebet

PAWEŁ Z TARSU

POJEDNANIE ŚWIATÓW

BIURO PRASOWE FILMU
FRAMESOUND PRODUCTION

Browar Mieszczański
ul. Hubska 44-48
50-502 Wrocław

Rzecznik Prasowy
Marietta Nelkowska
tel. +48 784 908 222
press@paulusfilm.com

Wydawca

www.paulusfilm.com

Przemierzył cały świat.
Pokochał ludzi. Odkrył prawdę.
Żył pasją. Przekraczał granice. Jedną ludzi.
Narażał się i zwyciężał. Wszędzie tam gdzie docierał,
zostawił ślad po sobie. Sam jeden, przekonał wielu.
Choć go już nie ma, nadal jest wśród nas.

ISBN 978-83-62749-32-4

519020201033097

WWW.PAULUSFILM.COM